

خداحافظ امضای کاغذی

هر کسی شیوه خودش را دارد، یکی یک خط صاف می‌کشد و دنباله‌اش را رو به بالا می‌دهد و یکی دایره‌ای رسم می‌کند و اسمش را زیر آن می‌نویسد، بعضی‌ها هم خط‌های درهمی روی کاغذ می‌نشانند تا به قول خودشان هم امضایشان منحصر به فرد شود و هم امکان جعل‌کردنش از بین برود.

جام جم آنلاین: هر کسی شیوه خودش را دارد، یکی یک خط صاف می‌کشد و دنباله‌اش را رو به بالا می‌دهد و یکی دایره‌ای رسم می‌کند و اسمش را زیر آن می‌نویسد، بعضی‌ها هم خط‌های درهمی روی کاغذ می‌نشانند تا به قول خودشان هم امضایشان منحصر به فرد شود و هم امکان جعل‌کردنش از بین برود.

البته هیچ امضای کشیده شده روی کاغذی نیست که نتوان نمونه جعلی‌اش را تقلید کرد و هیچ امضای کاغذی‌ای پیدا نمی‌شود که 2 بار عیناً شبیه هم دربیایند، ولی این امضاها هویت آدم‌ها هستند و وقتی این نشانه‌ها زیر اوراق و اسناد عادی یا رسمی که مربوط به یک معامله، تعهد، قرار، شهادت و امثال آن می‌آیند به این معناست که نوشته منتسب به اشخاص قابل استناد است. وقتی ما چیزی را امضا می‌کنیم معنی‌اش این است که موارد مندرج و تعهدات ناشی از آن را پذیرفته‌ایم برای همین هر سندی را که امضا می‌کنیم معتبر می‌شود و می‌توانند آن را به ما منتسب و ما را به انجام مندرجات آن ملزم کنند.

اما گاه اتفاق می‌افتد که بعضی افراد با این که امضایشان پای ورقه‌ای درج شده، اما منکرش می‌شوند و حتی آنهایی که می‌دانند این امضا متعلق به اوست نیز نمی‌توانند او را به پذیرش تعهداتش متقاعد کنند. برای همین است که قانونگذار، امضای الکترونیک را پیش‌بینی کرده تا دیگر هیچ صاحب امضایی نتواند برای فرار از گفته‌ها و تعهداتش به انکارکردن رو بیاورد. در واقع این امضا کمک می‌کند تا اعتماد عمومی در هر نوع معامله‌ای بالا برود و بویژه اعتبار تبادل الکترونیکی افزایش یابد. آن‌گونه که در کتاب #171؛ آشنایی با امضای الکترونیکی» آمده است یکی از عواملی که باعث اعتبار قرارداد یا هر سند دیگری می‌شود درستی انتساب آن به صادرکننده است. همان اعتباری که تاکنون از طریق مهر یا امضا صورت می‌گرفته و دلیل معتبری برای تحقق صحت انتساب صادرکننده بوده است و امروز ضروری است تا این اتفاق در قراردادهای الکترونیکی نیز بیفتد و امضای الکترونیکی جایگزین امضاهای دست‌نویس شوند.

امضای الکترونیکی همان قفل‌کردن اطلاعات است که قابل جعل و تغییر نیست؛ امضایی که رمزنگاری شده و فقط به شخص استفاده‌کننده اختصاص دارد. این امضا قابلیت تطبیق‌دهی نیز دارد و تحت کنترل انحصاری شخص استفاده‌کننده است و طوری به داده‌ها متصل می‌شود که اگر تغییری در داده‌ها صورت بگیرد امضا بی‌اعتبار می‌شود. درواقع امضای الکترونیکی عبارت است از امضا کردن اطلاعات ارسالی برای اطمینان گیرنده از فرستنده اطلاعات به طوری که با اسکن امضای سنتی فرد کاملاً فرق دارد.

گواهی الکترونیک، اعتماد در فضای مجازی

دنیا گسترده و پیچیده امروز با دنیای مجازی بدون مرز فضایی خوبی برای کسب و کار است. البته به شرطی که افراد بتوانند به هم اعتماد کنند و برای پایبندی به تعهداتشان به هم تضمین بدهند. اگر امضای الکترونیک در جامعه ما فراگیر شود، حتماً این فضای همراه با اعتماد ایجاد می‌شود که البته امنیت مبادله زمانی تکمیل می‌شود که گواهی الکترونیک نیز فراگیر شود.

نکته: امضای الکترونیکی همان قفل‌کردن اطلاعات است که قابل جعل و تغییر نیست؛ امضایی که رمزنگاری شده و فقط به شخص استفاده‌کننده اختصاص دارد. این امضا قابلیت تطبیق‌دهی نیز دارد

استفاده از گواهی الکترونیک باعث می‌شود که در دنیای تجارت مجازی، اسناد قابل پیگیری شوند به این معنا که اگر در گذشته پیام ارسالی در اینترنت اعتبار قانونی نداشت حالا این پیام با استفاده از گواهی الکترونیکی شکل قانونی به خود می‌گیرد. نویسنده کتاب آشنایی با امضای الکترونیکی توضیح می‌دهد که گواهی الکترونیکی همان شناسنامه‌ای است که هویت واقعی ما را به صورت مجازی و برای کسب و کار الکترونیکی تعیین می‌کند به طوری که اگر در فضای اینترنت قصد مبادله الکترونیکی با هویت مجازی مشخصی را داشته باشیم، می‌توانیم با اعتماد به امضای الکترونیکی طرف مقابل و معرفی خود با استفاده از امضای الکترونیکی‌مان وارد معامله و امور کسب و کار شویم.

قدم به قدم تا صدور گواهی

برای این که از مزایای گواهی الکترونیکی بهره‌مند شویم باید به مراکز صدور این گواهی مراجعه کنیم. این مراکز درست همانند دفاتر اسناد رسمی که زیر نظر قوه قضاییه فعالیت دارند عمل می‌کنند و وظایفی چون صدور و انتشار گواهی، ابطال گواهی در صورت لزوم و

ارسال گواهی و فهرست گواهی‌های باطل شده و... را برعهده دارند.

صدور گواهی الکترونیکی به 3 روش گواهی اشخاص مستقل، اشخاص وابسته به بخش دولتی و اشخاص وابسته به بخش غیردولتی انجام می‌شود.

هر کدام از این افراد در صورتی که متقاضی صدور گواهی الکترونیک هستند باید پس از مراجعه به دفتر ثبت نام و با تحویل مدارک مورد نیاز نسبت به صدور این گواهی اقدام کنند. پس از آن درخواست‌کننده باید فرم درخواست صدور گواهی الکترونیکی را کامل پر کند و مسوول ثبت‌نام آن را تایید کند تا کار شناسایی و احراز هویت متقاضی گواهی الکترونیکی در دفتر ثبت‌نام آغاز شود.

در این مرحله وجود هرگونه ایراد یا نقص در هریک از قسمت‌های فرم سبب بازگرداندن آن به فرد متقاضی می‌شود. پس از این مرحله مسوول ثبت‌نام، کارت ملی متقاضی را دریافت می‌کند تا هم چهره این فرد را با تصویر کارت تطابق دهد و هم سایر اطلاعات مندرج در کارت ملی و هماهنگی آن با مندرجات فرم درخواست را کنترل کند.

سپس تصویر کارت ملی متقاضی و اصل و تصویر یکی از مدارک شناسایی عکسدار (شناسنامه، گواهینامه یا گذرنامه) متقاضی دریافت می‌شود و ضمن بررسی مطابقت تصویر مدارک با چهره فرد، تصویر مدارک با اصل آنها تطابق داده می‌شود. در این مرحله اگر صدور گواهی برای اشخاص وابسته به بخش غیردولتی انجام می‌شود باید تصویر آگهی تاسیس روزنامه رسمی و تصویر آگهی آخرین تغییرات هم از متقاضی دریافت شود.

اگر تمام این مراحل با موفقیت انجام شود آن وقت کارت هوشمندی در اختیار متصدی ثبت‌نام قرار می‌گیرد و گواهی الکترونیک درخواست‌کننده در حضور او تولید و در کارت هوشمندش قرار می‌گیرد. هزینه صدور گواهی الکترونیکی نیز در همین دفتر و طبق جدول تعرفه‌ها دریافت می‌شود.

از کارت هوشمند که با نام‌های کارت چیپ‌دار یا کارت با مدار مجتمع هم شناخته می‌شود می‌توان به جای کارت اعتباری و کارت پول در سیستم‌های امنیتی رایانه‌ای و سیستم‌های تشخیص هویت و... نیز استفاده کرد. این کارت شبیه یک رایانه ساده و کوچک است که می‌تواند از طریق دستگاه کارتخوان و اتصال طلایی‌اش ارتباط برقرار کند تا بتواند به اطلاعاتی که درون حافظه این کارت است دسترسی پیدا کند.

گاهی اوقات اتفاق می‌افتد که گواهی الکترونیکی به درخواست صاحب آن اعم از سازمان، شرکت، موسسه یا اشخاص باطل می‌شود که در این صورت صاحب این گواهی باید فرم درخواست ابطال گواهی الکترونیکی را تکمیل کند. دلایل صاحب گواهی برای ابطال آن نیز می‌تواند متفاوت باشد یعنی یا به خاطر قطع همکاری صاحب گواهی، تغییر سمت او یا تغییر مشخصات سازمان، شرکت یا موسسه باشد که در این صورت مقام مسوول که حق امضای اسناد تعهدآور را دارد باید درخواست ابطال گواهی الکترونیکی را ارائه دهد. در این میان، مسوول ثبت‌نام هم در صورتی که هنگام صدور گواهی اشتباهی انجام داد یا اطلاعات را به صورت نادرست وارد سیستم کرد می‌تواند از طریق تکمیل فرم درخواست ابطال گواهی الکترونیکی نسبت به باطل کردن آن اقدام کند.

مریم خباز / گروه جامعه